

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ЦІ СЯНБО

УДК 378.016:78.071.2-051]:37.015.31:7

**ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ
БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник доктор педагогічних наук, професор
ГУЗІЙ Наталія Василівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
завідувач кафедри педагогічної творчості.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
СЕГЕДА Наталя Анатоліївна,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького,
завідувач кафедри теорії і методики музичної освіти
та хореографії;

кандидат педагогічних наук, доцент
ПЛОТНИЦЬКА Оксана Віталіївна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри музики і хореографії з методиками
викладання.

Захист відбудеться «9» березня 2016 року о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано «5» лютого 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динамічні зміни, які відбуваються сьогодні в соціально-економічному, політичному та духовному житті світового співтовариства, вимагають вироблення нових підходів до підготовки висококваліфікованих й конкурентоспроможних кадрів в усіх сферах життя і, зокрема, у мистецькій галузі. Перспективним напрямом активізації модернізаційних процесів у мистецькій освіті виступає розвиток творчої особистості майбутнього фахівця, а одним із векторів формування професіоналізму та фахової майстерності мистецьких кадрів – їх художньо-творчий потенціал.

Особливої ваги реалізація зазначених завдань набуває у контексті розвитку загальносвітових тенденцій, визначених у «Великій Хартії Університетів», Лісабонській конвенції (1997), Сорбонській декларації (Париж, 1998), Болонській декларації (1999). У світлі цих документів та у межах розпочатого процесу пріоритетним принципом організації вищої освіти стає орієнтація на незалежність і свободу всіх учасників оновленого науково-освітнього простору, конструювання нового типу освіти, пов'язаного, у першу чергу, з якісно іншим характером освітніх результатів. Відповідно у системі вищої музичної освіти йдеться про ствердження креативного підходу до розвитку особистості майбутніх фахівців, посилення їх суб'єктної ролі та активно-перетворюючої позиції у навчально-виховному процесі, що вимагає оптимізації завдань та педагогічних механізмів художньо-творчого становлення студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування різних кваліфікаційних рівнів.

У такому ракурсі актуальною є проблема підготовки у системі вищої ланки музичної освіти фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». У контексті євроінтеграційних стандартів бакалаврат виступає базовим фундаментом, на якому у подальшому надбудовуються нові спеціалізовані напрями підготовки залежно від потреб, інтересів та можливостей випускників. Даний освітньо-кваліфікаційний рівень у межах вищої музичної освіти має біфункціональний характер, забезпечуючи підготовку мистецьких та мистецько-педагогічних кадрів, оскільки на рівні бакалавра музичного мистецтва студенти отримують широкоспектральний інструментарій базової освіти, що відкриває для них можливість вирішувати типові професійні завдання як в суто музично-виконавській сфері, так і в музично-педагогічній діяльності. Усе це обумовлює необхідність дослідження феномену художньо-творчого потенціалу особистості музиканта в єдиній системі взаємодоповнюючих елементів його фахової підготовки.

Проблема формування художньо-творчого потенціалу прямо чи опосередковано представлена в українських та зарубіжних дослідженнях з

позицій філософії, психології, педагогіки, що сприяло накопиченню цінного досвіду у розробці її основних теоретичних положень. Так, філософський аспект потенціалу розглядали у своїх працях Н. Дериглазова, О. Чаплигін, М. Шафіков та ін. Психологічні основи формування потенціалу особистості презентовані працями К. Абульханової-Славської, Б. Ананьєва, Г. Балла, Д. Богоявленської, Л. Виготського, Д. Ельконіна, М. Кагана, Г. Костюка, Д. Леонтєва, О. Леонтєва, С. Максименка, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна, Д. Узнадзе та ін. Розкриттю сутності творчого потенціалу присвячені дослідження І. Манохи, О. Матюшкіна, В. Моляка, Л. Овсянецької, К. Петрова, М. Смульсон, С. Степанова та ін. Художній потенціал як система художньо-естетичних потреб, форм і способів їх задоволення представлений у роботах В. Антоненко, О. Завгородньої та ін. Педагогічний аспект проблеми формування і розвитку творчого потенціалу особистості розглядається в працях Н. Васіної, О. Гуськової, О. Олексюк, С. Сисоєвої, В. Толмачева та ін.

Окремим аспектам підготовки фахівців у галузі мистецтва різних освітньо-кваліфікаційних рівнів – бакалаврів, спеціалістів, магістрів – присвячені праці О. Єременко, В. Козліна, Н. Лисіної, О. Ляшенко, Н. Мозгальнової, Д. Музальова, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, О. Ребрової, Т. Смирнової, С. Соломахи та ін. У розвідках науковців наголошується на доцільності урахування національних засад художнього розвитку особистості, основних положень гуманістичного спрямування осягнення мистецтва й особистісно-індивідуального підходу до організації мистецького навчання тощо. Значний внесок у теорію та практику професійної підготовки вчителів музики у вищих навчальних закладах зроблено вченими Н. Гуральник, К. Завалко, Л. Коваль, А. Козир, О. Михайличенко, Г. Ніколаї, В. Орловим, Л. Паньків, А. Растригіною, Т. Рейзенкінд, О. Ростовським, Т. Танько, В. Черкасовим, О. Щолоковою та ін. Теоретичну та практичну цінність для проведення наукового пошуку становлять результати досліджень проблем професійної майстерності та механізмів творчого розвитку майбутніх музикантів, презентовані у доробку Е. Абдулліна, О. Арчажникової, Н. Бакланової, Н. Гузій, Н. Кічук, Г. Побережної, О. Рудницької, В. Шульгіної та ін.

Разом з тим, позитивно оцінюючи здобутки вищезазначених науковців, слід зауважити, що проблема формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва залишається висвітленою частково, а існуючі в мистецькій освіті роботи розкривають лише деякі її аспекти (Ю. Афанасьєв, Н. Гуральник, К. Завалко, В. Лихвар, В. Мороз, С. Олійник та ін.), бракує цілісних системних досліджень з проблеми підготовки бакалаврів музичного мистецтва як творчих фахівців загалом, так і цілеспрямованої методики формування художньо-творчого потенціалу студентів на етапі базової музичної освіти зокрема.

Отже, недостатня розробка задекларованої проблеми, її актуальність і детермінованість об'єктивними потребами сучасної теорії та практики

мистецької освіти зумовили вибір теми дослідження: *«Формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва»*.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Зміст, форми, методи і засоби підготовки майбутнього вчителя музики». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 7 від 27 лютого 2014 року).

Мета дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методичних основ формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки бакалаврів музичного мистецтва у вищих навчальних закладах мистецького спрямування.

Предмет дослідження – методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва.

Завдання дослідження визначено відповідно до об'єкту, предмету і мети:

1) виявити сутність художньо-творчого потенціалу особистості як наукової категорії;

2) розкрити зміст і компонентну структуру художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва;

3) обґрунтувати педагогічні підходи та умови формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва;

4) теоретично обґрунтувати, розробити методичне забезпечення формування художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки;

5) визначити критерії та встановити рівні сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, експериментально перевірити ефективність розроблених методичних основ у процесі фахової підготовки.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять філософські положення про зв'язок теорії і практики в процесі діяльності (М. Дученко, В. Іванов, А. Канарський, О. Яценко та ін.); психолого-педагогічні засади організації навчального процесу у вищій школі (А. Алексюк, Я. Болюбаш, С. Гончаренко, О. Коваленко, В. Луговий, О. Пехота, С. Сисоєва, М. Фіцула та ін.); концепції сутності особистості, її становлення та розвитку (Б. Ананьєв, І. Бех, Л. Виготський, В. Рибалка та ін.); діяльнісно-системний підхід до творчого розвитку суб'єкта (Г. Костюк, В. Давидов, О. Леонтєв, А. Маслоу, С. Рубінштейн та ін.); психологія творчості й розвитку творчої особистості (Б. Ананьєв, В. Андрєєв, І. Бех, Н. Вишнякова, І. Гончарова, В. Кан-Калик,

О. Кульчицька, В. Моляко, М. Осухова, Я. Пономарьов, Н. Посталюк, В. Роменець, Б. Теплов та ін.), дослідження впливу мистецтва на розвиток особистості педагогів, учнів та студентів (В. Бутенко, О. Мелік-Пашаєв, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Побережна, О. Шевнюк, В. Шульгіна, Б. Юсов та ін.); теоретико-практичні аспекти цілісної фахової підготовки студентів та дидактичні ідеї розвивально-творчого підходу до організації процесу навчання (Н. Гузій, Л. Масол, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань наукового дослідження та досягнення його мети застосовувався комплекс загальнонаукових і спеціальних методів теоретичного, емпіричного та статистичного рівнів.

До *першої групи* увійшли методи теоретичного аналізу наукової філософської, психологічної та педагогічної літератури; порівняння та узагальнення отриманої інформації; вивчення педагогічного досвіду в галузі вищої музичної та музично-педагогічної освіти, які застосовувались для визначення концептуальних положень дослідження, здійснення аналізу стану проблеми. За допомогою цих методів було конкретизовано та розкрито зміст і структуру художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва; визначено критерії та показники рівнів сформованості досліджуваного феномена; обґрунтовано методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва.

Другу групу склали методи бесіди, анкетування, спостереження, опитування, експертних оцінок, самооцінювання; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний), які уможливили діагностування рівнів сформованості художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, експериментальну перевірку ефективності запропонованого методичного забезпечення та достовірності результатів проведеної дослідно-експериментальної роботи.

До *третьої групи* увійшли статистичні та графічні методи обробки експериментальних даних (кількісна обробка результатів дослідження, відображення їх у формі таблиць і рисунків) – з метою фіксації результатів вимірювань ефективності розробленої методики.

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що:

вперше здійснено цілісний науковий аналіз проблеми художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва;

уточнено сутність поняття «художньо-творчий потенціал особистості»;

конкретизовано зміст і структуру художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва;

обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки та шляхи їх впровадження у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів мистецького спрямування;

розроблено систему критеріїв та показників сформованості художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва;

удосконалено методи, форми і прийоми формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки;

подальшого розвитку набули положення щодо вдосконалення фахової підготовки студентів у вищих навчальних закладах мистецького спрямування.

Практичне значення дослідження полягає в розробці методичних основ розширення індивідуальної бази художньо-творчого становлення бакалаврів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки; створення наукового підґрунтя для розробки рекомендацій з формування художньо-творчого потенціалу студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування при проведенні семінарів «Художній образ у виконавському мистецтві», застосуванні системи різнорівневих образних навчально-творчих завдань для оновлення змісту нормативних курсів «Основний музичний інструмент», «Постановка голосу» та ін. Теоретичні висновки та отримані в ході дослідження результати можуть модифікуватися і використовуватися у багаторівневій підготовці студентів навчальних закладів мистецького спрямування як України, так і Китаю для збагачення методичної складової викладання фахових дисциплін.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження оприлюднено на XV міжнародній науково-практичеській конференції «Муниципальное воспитательное пространство в парадигме личностно ориентированного образования» (Таганрог, 2015); міжнародній науково-методичній конференції «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014); міжнародній науково-практичеській конференції «Мистецька освіта XXI століття: виклики сьогодення» (Кіровоград, 2015); міжнародній педагогічно-мистецькій конференції «Музика і християнські цінності» (Полтава, 2015); міжнародній науково-практичеській конференції «Художня освіта на межі тисячоліть: здобутки, проблеми, перспективи» (Ніжин, 2015); міжнародній науково-практичеській конференції «Гармонізація культурно-освітнього простору вищої школи: соціально-педагогічні аспекти» (Мелітополь, 2014); всеукраїнській науково-практичеській конференції «Актуальні питання мистецької педагогіки» (Хмельницький, 2014).

Основні наукові положення, навчально-методичні матеріали та рекомендації щодо формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва *впроваджено* у навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 04-10/1250 від 12.06.2015 року), Житомирського державного університету

імені Івана Франка (довідка № 303 від 21 травня 2015 року), Мелітопольського державного педагогічного університету (довідка № 06/1224 від 25.05.2015 року).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлено у 7 одноосібних публікаціях автора, 6 з яких – у наукових фахових виданнях з педагогіки.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (198 найменувань, з них 1 іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок. Основний текст викладений на 167 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 11 рисунків, що разом із додатками становить 28 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет; аргументовано теоретико-методологічні засади, методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення роботи; представлено апробацію та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – *«Науково-теоретичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва»* на основі узагальнення філософської та психолого-педагогічної літератури здійснено понятійно-термінологічний аналіз феномену художньо-творчого потенціалу особистості, розкрито зміст і структуру поняття «художньо-творчий потенціал бакалаврів музичного мистецтва».

Систематизація та узагальнення накопиченого науково-теоретичного матеріалу з проблем потенціалу, творчого та художньо-творчого потенціалу (Б. Ананьєв, Ю. Бреус, Л. Виготський, Н. Дериглазова, О. Гуськова, К. Завалко, В. Ігнатович, М. Каган, Г. Костюк, Н. Лебідь, Д. Леонт'єв, В. Лихвар, С. Максименко, І. Маноха, В. Моляко, В. Міляєва, Л. Овсянецька, О. Олексюк, К. Петров, С. Рубінштейн, С. Сисоєва, С. Степанов, О. Чаплигін, М. Шафіков, Д. Узнадзе та ін.) показали, що художньо-творчий потенціал особистості є складним феноменологічним утворенням і неоднозначно розглядається з позицій різних наукових підходів, аналіз яких дозволив зробити узагальнення розуміння його сутності. *Художньо-творчий потенціал особистості – це складне інтегративне полізмістове ресурсне утворення, що відображає якість та міру розвитку культуровідповідних сутнісних сил людини у продукуванні, сприйманні, розумінні, оцінюванні, інтерпретації й створенні художніх образів мистецьких творів та охоплює комплекс природно й соціально зумовлених творчих можливостей особистості, який забезпечує її активну й результативну участь у різних видах художньої діяльності.*

В основу визначення змісту та структурних компонентів художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва покладено наукові дослідження Д. Богоявленської, О. Клепікова, П. Кравчука, І. Кучерявого, В. Лихваря, Н. Мартинович, Р. Нємова, С. Олійник, О. Попель, Н. Посталюк, С. Сисоєвої, О. Чаплигіна, О. Шукліна, Л. Яренчук та ін., аналіз яких надав підстави визначити зміст художньо-творчого потенціалу бакалавра музичного мистецтва як *полізмистового динамічного особистісного та професійного новоутворення, яке забезпечує художньо-творчий саморозвиток студентів у виконавській та музично-педагогічній діяльності.*

Виявлена поліаспектність змісту досліджуваного поняття зумовила можливість окреслити його багатокомпонентну структуру, у якій виокремлено *мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий, когнітивний, операційний, рефлексивний* компоненти, що, ґрунтуючись на позиціях взаємозалежності і взаємодії, утворюють складну інтегральну єдність, набуваючи у цій інтеграції нових якостей та специфічних особливостей.

В основу змісту *мотиваційно-ціннісного компоненту* художньо-творчого потенціалу бакалавра музичного мистецтва покладено ідею про необхідність наявності у нього ціннісних переконань, ціннісних орієнтацій та внутрішньої потреби задля культивування у собі художньо-творчих потенцій. Визначення змісту *емоційно-вольового компоненту* ґрунтувалося на міркуванні, що його основою виступає так званий «механізм почуттів»: емоційна пам'ять, вміння керувати власними почуттями, настроями, здатність емоційно присвоювати образний світ у процесі розгортання драматургії написаного музичного твору (М. Давидов), а також «емоційний інтелект» (Л. Виготський). Зміст *когнітивного компоненту* зумовлювався вирішальною роллю мобільної системи інтегрованих фахових знань студентів-музикантів, у якій істотного значення набувають прийоми розумової діяльності (творче мислення, художньо-образне мислення, музичне мислення). *Операційний компонент* охоплював отримані під час навчання і самостійно вироблені практичні вміння та навички роботи над художнім твором (у тому числі й виконавські), набутий досвід безпосередньої комунікації з різними видами мистецтв. Змістове наповнення *рефлексивного компоненту* художньо-творчого потенціалу студента-музиканта відображало його здатність до самовизначення, саморегуляції та самодетермінації поведінки й усвідомленого окреслення стилю власної художньо-творчої діяльності.

У другому розділі «Методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва» подається обґрунтування методичних основ формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, які функціонують у структурі цілісного навчального процесу та фокусуються на виконавській підготовці (вокальній та інструментальній) як системоутворювальному чинникові забезпечення

ефективності даного процесу. Методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, цілісно унаочнені на рис. 1, змодельовано як систему, що побудована на контекстному, компетентнісному, мистецько-персоналізованому підходах. Система охоплює педагогічні умови, комплекс методичного забезпечення (етапи, форми, методи роботи), активізується та розгортається у процесі виконавської підготовки, у такий спосіб забезпечуючи цілісність фахової підготовки студента-музиканта.

У дисертаційному дослідженні *формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва* *потрактовується як цілеспрямований та педагогічно організований процес актуалізації й розгортання мотиваційно-ціннісних, емоційно-вольових, когнітивних, операційних, рефлексивних художньо-творчих можливостей студентів-музикантів у фаховій підготовці.*

У ході роботи над дисертаційним дослідженням було з'ясовано, що процес формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва логічно будувати на *контекстному* (В. Байденко, В. Болотов, Ф. Гоноболін, Б. Ельконін, Е. Зеєр, І. Зимня, І. Зязюн, В. Краєвський, Н. Кузьміна, А. Маркова, А. Новиков, О. Овчарук, Т. Орджи, Л. Парашенко, Дж. Равен, Є. Рогов, В. Серіков, Ю. Татур, Л. Тархан, С. Трубачова, В. Тушева, Г. Фрейман, М. Холстед, А. Хуторської, В. Шадриков та ін.), *компетентнісному* (Н. Гуральник, С. Грозан, О. Єременко, А. Козир, Л. Масол, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Н. Остапенко, Г. Падалка, М. Ткач, О. Щолокова та ін.) та *мистецько-персоналізованому* (О. Андрейко) підходах, які уможливили розкриття механізмів формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва та виокремлення комплексу педагогічних умов.

Проведений аналіз праць В. Воеводіна, А. Зайцевої, В. Лихваря, С. Олійник, О. Побірченко, С. Щеглової, Л. Яренчук та ін. дав підстави визначити наступний комплекс *педагогічних умов*, ефективність яких перевірялася в експериментальній роботі: 1) послідовний характер процесу формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва з поступовим накопиченням студентами досвіду художньо-творчої діяльності; 2) впровадження у процес виконавської підготовки системи образних навчально-творчих задач; 3) опора системи образних навчально-творчих задач на міждисциплінарну інтеграцію; 4) інтенція процесу формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва в режим саморозвитку.

Методичне забезпечення (етапи, форми, методи роботи) формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, як невід'ємна складова розроблених методичних основ цього процесу, добиралося відповідно до сутності поставлених завдань, а саме: концептуального, що детермінує фундаментальні засади художньо-творчої діяльності бакалаврів музичного мистецтва у процесі фахової підготовки; пізнавального, зміст якого визначається

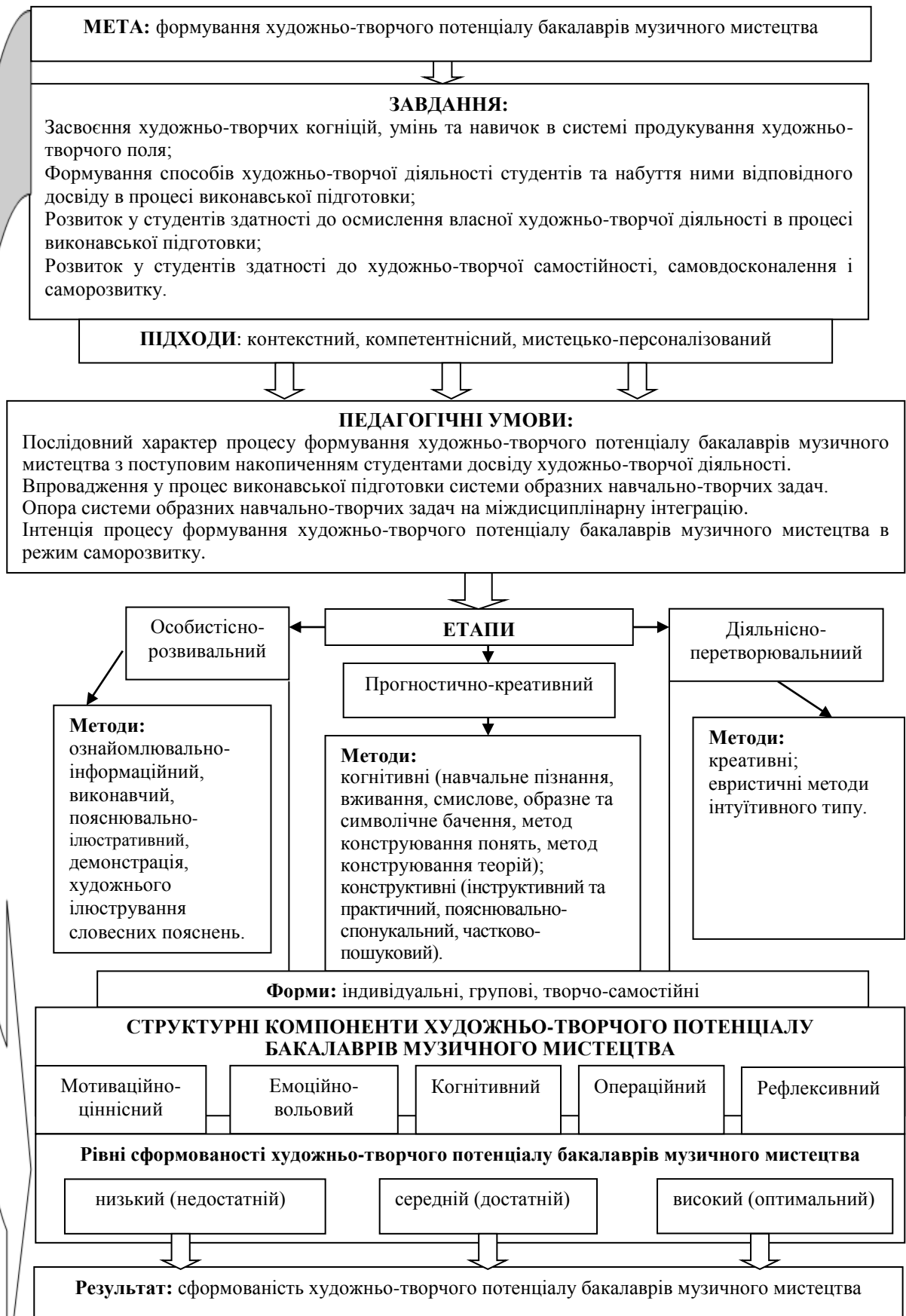

Рис. 1. Методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва

продукуванням особливого художньо- творчого поля; інформаційного, яке ґрунтується на формуванні відповідних когніцій, умінь та навичок; регулятивно-координуючого, що визначається необхідністю продуманого управління процесом формування художньо-творчого потенціалу; прикладного, результатом якого є сформований ресурс художньо-творчих знань, умінь і навичок бакалаврів музичного мистецтва у сфері художньо-творчої діяльності.

В основу визначення послідовності *етапів* формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва було покладено розуміння об'єктивних когнітивно-психологічних можливостей студентів, а також принципи «поступово зменшуваної допомоги» та зростаючої суб'єктної позиції. Так, для першого етапу – *особистісно-розвивального* – характерно домінування викладача; другого – *прогностично-креативного* – включення студентів у процес постановки проблеми; третього – *діяльнісно-перетворювального* – функції викладача набувають нового якісного рівня і зводяться лише до консультативного значення.

Акцент було зроблено на такий добір форм і методів у роботі зі студентами, які б зумовлювали активізацію їхньої художньо-творчої діяльності, опанування ними художньо-творчими знаннями та практичними діями у процесі виконавської підготовки та уможлиблювали зв'язок образного змісту музичних творів з різними мистецькими явищами. Імперативним елементом дослідження виступила серія семінарів «Художній образ у виконавському мистецтві», на яких використовувалися такі форми навчання як індивідуальні та групові заняття, виконавська практика та творчо-самостійна робота студентів.

На кожному з етапів формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва використовувалися *певна низка педагогічних методів*, націлених на ціннісно-орієнтаційну спрямованість студентів на музично-виконавську діяльність, емоційну активність, розвиток емоційної пам'яті, емоційної ерудиції, активізацію творчого, художньо-образного та музичного мислення, здатності до перенесення ресурсів художньо-творчих знань, умінь та навичок у нові умови художньо-творчої діяльності, до художньо-творчої самостійності. У дослідженні методи диференційовано на три блоки (репродуктивні, конструктивні та креативні), крім того, на усіх трьох етапах використовувалися методи організації навчання.

На *особистісно-розвиваючому етапі* формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва передбачалося використання репродуктивних методів (ознайомлювально-інформаційний та виконавчий методи, пояснювально-ілюстративні методи, метод демонстрації, метод художнього ілюстрування словесних пояснень). На *прогностично-креативному етапі* застосовувалися когнітивні методи (навчального пізнання, вживання, смислового, образного та символічного бачення, метод конструювання понять, метод конструювання теорій) та конструктивні методи (інструктивний та практичний, пояснювально-спонукальний, частково-пошуковий методи). На

діяльнісно-перетворювальному етапі упроваджувався блок креативних методів та евристичні методи інтуїтивного типу, які належать до креативних методів евристичного навчання.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна робота з формування художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва» представлено розроблену критеріально-рівневу базу вивчення стану сформованості художньо-творчого потенціалу студентів бакалаврату та наведено результати дослідно-експериментальної роботи.

На основі здійсненого науково-теоретичного аналізу досліджень М. Воробйова, Л. Дмитрієвої, Е. Мизюрової, В. Молодиченка, Н. Молодиченко, В. Штепенка та ін., а також спираючись на компонентну структуру художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, було визначено такі критерії його діагностування та їх показники, як-от: *мотиваційно-ціннісний* (показники: ціннісно-орієнтаційна спрямованість студентів на різні види музично-виконавської діяльності як художньо-естетичне явище; потреба в художньо-творчій діяльності та бажання займатися нею; наявність творчих мотивів, ціннісних переконань, орієнтацій, потреб та інтересів); *емоційно-вольовий* (показники: емоційна активність; емоційність сприйняття музичного твору; потреба в новизні емоційного сприйняття і відчуття; емоційна пам'ять; емоційний інтелект); *когнітивний* (показники: художньо-естетична компетентність; широта знань у галузі музичного виконавства; осмислення музичних творів, які виконуються і прослуховуються; ступінь виявлення якостей творчого, художньо-образного, музичного мислення); *операційний* (показники: здатність здійснювати перенесення ресурсів художньо-творчих знань, умінь та навичок у нові умови художньо-творчої діяльності; ступінь розвиненості операційних умінь художньо-творчого мислення на основі набутих знань; ступінь оволодіння виконавським ресурсом забезпечення інтерпретації образу; ініціативність у вирішенні художньо-творчих завдань); *рефлексивний* (показники: рівень розвитку рефлексивних здібностей (самопізнання, самопроєктування, самореалізація); рівень розвитку особистісної рефлексії (самооцінка, самоконтроль).

Аналіз досягнутих результатів у вивченні художньо-творчого потенціалу як складного особистісного утворення, розроблені критерії та показники зумовили визначення рівнів сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва: високий (оптимальний), середній (достатній) та низький (недостатній).

Високий (оптимальний) рівень сформованості художньо-творчого потенціалу студентів бакалаврату музичних ВНЗ характеризується яскраво вираженим художньо-творчим спрямуванням майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, їх глибокою внутрішньою мотивацією художньо-творчої діяльності,

готовністю до подальшого фахового зростання, вдосконалення, самоосвіти. Набутий досвід художньо-творчої діяльності у таких студентів поєднується із стійким інтересом до різних видів музично-виконавської діяльності, потребою в художньо-творчій діяльності. Майбутні бакалаври музичного мистецтва цього рівня виявляють емоційну активність, потребу в новизні емоційного сприйняття, демонструють розвинену емоційну пам'ять та емоційний інтелект, пізнавальну активність та мають розвинену уяву, фантазію, інтуїцію. Студентів даного рівня вирізняє високий рівень сформованості розумових операцій, вміння здійснювати перенесення ресурсів художньо-творчих знань, умінь та навичок у нові умови художньо-творчої діяльності, глибоке осмислення музичних творів, у інтерпретації яких вони пропонують різноманітні ідеї, виявляють здатність до створення власного художньо-творчого продукту з оригінальним образним трактуванням. Цим студентам притаманний креативний характер виконання художньо-творчих завдань та стійкий потяг до самостійного їх вирішення. Вони характеризуються цілеспрямованістю в оцінці власної художньо-творчої діяльності та прагненням до самопізнання і самопроєктування.

Середній (достатній) рівень сформованості художньо-творчого потенціалу студентів бакалаврату музичних спеціальностей характеризується певним художньо-творчим спрямуванням майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, наявністю у них творчих мотивів та інтересу до художньо-творчої діяльності. Даний рівень вирізняється наявністю у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва позитивної ціннісно-орієнтаційної спрямованості на різні види музично-виконавської діяльності у фаховому самовизначенні, потребі у художньо-творчій діяльності та бажанні займатися нею. У своїй роботі вони керуються як зовнішніми (оцінка педагога, схвалення студентів), так і внутрішніми мотивами (власне задоволення, потреба у створенні художньо-творчих продуктів). Творчі мотиви та інтерес до виконавської підготовки вибірковий та здебільшого виявляється при емоційно яскравих враженнях. Такі студенти охоче виконують завдання, які для них емоційно привабливі або для яких потрібно включення додаткових мотивів, насамперед мотивації досягнення. Цей рівень характеризується достатньо енергійним прагненням студентів зрозуміти, запам'ятати запропонований матеріал. Стійкість уваги та темп виконання художньо-творчої діяльності залежать від емоційного забарвлення, з яким виконується завдання. Студенти демонструють достатній рівень фахових знань, проте знання з художньо-творчої проблематики та музичного виконавства у них мають розрізнений характер. Вони здатні до перенесення ресурсів художньо-творчих знань, умінь та навичок у нові умови художньо-творчої діяльності, володіють засвоєним навчальним матеріалом, основами виконавської майстерності. Роботи студентів даного рівня здебільшого належать до стереотипних, але за умови стимуляції з боку викладача вони охоче створюють оригінальні художні продукти, виявляють

творчу ініціативу і можуть оцінювати продукти своєї виконавської діяльності та виправляти помилки. Для студентів даного рівня характерне сформоване у цілому художньо-творче та художньо-образне мислення, хоча наявні окремі недоліки у власних інтерпретаціях при виконанні музичних мистецьких творів. Рівень розвитку рефлексивних здібностей та рівень розвитку особистісної рефлексії визначається як достатній.

Низький (недостатній) рівень сформованості художньо-творчого потенціалу студентів бакалаврату ВНЗ музичного профілю характеризується слабкою мотиваційною базою студентів до художньо-творчої діяльності, практичною відсутністю у них ціннісно-орієнтаційної спрямованості на музично-виконавську діяльність. Потреба та бажання займатися художньо-творчої діяльністю студентів вирізняється невизначеністю, їх здебільшого приваблюють її зовнішні атрибути (діяльність заради самого процесу, для одержання негайного заохочення). Прояв інтересу та зацікавленості виконавським мистецтвом в основному ситуативний та має слабо виражений характер. У процесі роботи над музичними художніми творами студенти виявляють емоційну індиферентність, їх характеризує мінімізовані вияви потреби у новизні емоційного сприйняття, емоційної пам'яті, емоційного інтелекту. Знання з фахових дисциплін, художньо-творчої проблематики та музичного виконавства мають фрагментарний характер, а розумові операції (художньо-творче та художньо-образне мислення) сформовані недостатньо. Здатність до перенесення ресурсів художньо-творчих знань, умінь та навичок у нові умови художньо-творчої діяльності обмежена репродуктивними процедурами. Вони демонструють низький темп переключення на нові умови виконання художньо-творчої діяльності, відсутність ініціативи у вирішенні художньо-творчих завдань та інтерпретації образу, що зумовлює необхідність постійних вказівок викладача. Студенти даного рівня не виявляють здатності до самостійної оцінки власної роботи та роботи інших, рівень розвитку їх рефлексивних здібностей недостатній.

Узагальнення результатів вивчення стану сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва на констатувальному етапі дослідження показало, що 30,7 % студентів знаходяться на низькому рівні, 47,0 % – мають середній, 22,3 % – високий рівні сформованості художньо-творчого потенціалу. Це засвідчило, що переважна більшість студентів перебуває на середньому і низькому рівнях, отже, даній проблемі не приділялося достатньої уваги.

Перевірка результативності проведеної дослідно-експериментальної роботи здійснювалась на основі порівняльного аналізу рівнів сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва контрольної та експериментальної груп. Отримані результати дозволили зробити висновок про ефективність розроблених методичних основ формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, у результаті запровадження яких на 15,6 % підвищився середній та високий рівні

сформованості художньо-творчого потенціалу студентів експериментальної групи, що значно переважав показники контрольної групи (середній та високий рівні підвищилися на 9,5 %. Низький рівень зафіксовано у 20,0 % студентів експериментальної групи, натомість у студентів контрольної групи він сягає 33,3 %. Загальну динаміку рівнів сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до та після експерименту представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Загальна динаміка рівнів сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до та після експерименту

Рівні	До експерименту				Після експерименту			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	n_i	%	n_i	%	n_i	%	n_i	%
Високий (оптимальний)	8	17,7	7	16,7	15	33,3	11	26,2
Середній (достатній)	14	31,1	13	31,0	21	46,7	17	40,5
Низький (недостатній)	23	51,2	22	52,3	9	20,0	14	33,3
Середній рівень	$X_{EG} = 1,66$		$X_{KG} = 1,64$		$X_{EG} = 2,13$		$X_{KG} = 1,93$	

Наукова достовірність результатів експериментального дослідження дістала підтвердження за допомогою статистичного методу співставлення середніх балів ЕГ (C_E) (до експерименту – \bar{x}'_{EG} , та після експерименту \bar{x}''_{EG}), який продемонстрував зростання досліджуваних рівнів у ЕГ за час експерименту.

$$C_k = \frac{x''_{EG}}{x'_{EG}} = \frac{2,13}{1,66} = 1,28$$

Отже, обробка експериментальних даних методами математичної статистики підтвердила достовірність отриманих результатів.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано оригінальний підхід до вирішення важливого завдання педагогічної науки і практики – формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, що полягає у цілісному аналізі сутності художньо-творчого потенціалу особистості, визначенні його змісту і структури у бакалаврів музичного мистецтва, розробленні та експериментальному впровадженні методичних основ педагогічної організації цього процесу й експериментальній перевірці їх ефективності.

Проведене дослідження засвідчило результативність розв'язання поставлених завдань і дало підстави зробити наступні висновки.

1. Актуальність проблеми дослідження формування художньо-творчого потенціалу особистості визначається сучасними вимогами євроінтеграційних стандартів щодо підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» у системі вищих навчальних закладів мистецького спрямування та розуміння біфункціонального характеру її цілей і завдань, що виступає фундаментом

широкоспектрального інструментарію базової вищої музичної освіти та відкриває бакалаврам музичного мистецтва шляхи фахової реалізації як в суто музично-виконавській сфері, так і в музично-педагогічній діяльності. У якості концепту даної проблематики художньо-творчий потенціал виступає необхідною складовою створення індивідуальної траєкторії фахової підготовки.

На основі аналізу науково-методичних джерел розкрито сутність художньо-творчого потенціалу особистості як складного інтегративного полізмістового ресурсного утворення, що відображає якість та міру розвитку культуровідповідних сутнісних сил людини у продукуванні, сприйманні, розумінні, оцінюванні, інтерпретації й створенні художніх образів мистецьких творів та охоплює комплекс природно й соціально зумовлених творчих можливостей особистості, який забезпечує її активну й результативну участь у різних видах художньої діяльності.

2. Теоретичне осмислення проблеми дослідження надало можливість визначити зміст художньо-творчого потенціалу бакалавра музичного мистецтва як полізмістового динамічного особистісного та професійного новоутворення, яке забезпечує його художньо-творчий саморозвиток у виконавській та музично-педагогічній діяльності.

Поліаспектність змісту художньо-творчого потенціалу бакалавра музичного мистецтва зумовила багатокомпонентність структурного складу досліджуваного поняття, що охоплює мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий, когнітивний, операційний, рефлексивний компоненти. Ґрунтуючись на позиціях взаємозалежності і взаємодії, визначені компоненти утворюють складну інтегральну єдність, набуваючи у цій інтеграції нових якостей та специфічних особливостей.

3. Під формуванням художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва розуміється цілеспрямований та педагогічно-організований процес актуалізації й розгортання мотиваційно-ціннісних, емоційно-вольових, когнітивних, операційних та рефлексивних художньо-творчих можливостей студентів-музикантів у фаховій підготовці.

Аналіз наукових досліджень уможливив розроблення методичних основ формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, змодельованих на підґрунті контекстного, компетентнісного, мистецько-персоналізованого підходів, які охоплюють педагогічні умови та певний комплекс методичного забезпечення (етапи, форми, методи роботи), активізуються й розгортаються у процесі виконавської підготовки, забезпечуючи у такий спосіб цілісність фахової підготовки студента-музиканта.

На підставі аналізу наукових праць визначено комплекс педагогічних умов: послідовний характер процесу формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва з поступовим накопиченням студентами досвіду художньо-творчої діяльності; впровадження у процес виконавської підготовки системи образних навчально-творчих задач; опора системи образних навчально-творчих задач

на міждисциплінарну інтеграцію; інтенція процесу формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва в режим саморозвитку.

4. Реалізація методичного забезпечення відбувалася протягом трьох етапів – особистісно-розвивального, прогностично-креативного, діяльнісно-перетворювального. Кожний з виокремлених етапів забезпечував формування певного структурного компонента художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва за допомогою спеціально дібраних методів, а саме: репродуктивних, конструктивних, креативних та методів організації навчання. Роль імперативного елементу у дослідженні відіграла серія розроблених семінарів «Художній образ у виконавському мистецтві», у педагогічній організації яких використовувалися такі форми навчання як індивідуальні та групові заняття, виконавська практика, творчо-самостійна робота студентів.

5. Для перевірки ефективності розроблених методичних основ формування художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва було визначено критеріально-рівневу базу вивчення стану сформованості художньо-творчого потенціалу майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, а також відповідний діагностичний інструментарій (анкетування, спостереження, опитування, експертні оцінки, самооцінювання). Проведений контрольний зріз на констатувальному етапі експерименту засвідчив, що переважна більшість студентів перебувала на середньому (47,0 % респондентів) і низькому (30,7 % респондентів) рівнях, тобто даній проблемі не приділялося достатньої уваги.

6. Результати експериментальної перевірки упровадження розроблених методичних основ формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва підтвердили їх ефективність, у результаті чого суттєво підвищився рівень художньо-творчого потенціалу студентів експериментальної групи за всіма визначеними критеріями (високий та середній рівні підвищилися на 15,6 %, натомість низький рівень знизився на 31,2 %). У контрольній ж групі (високий та середній рівні підвищилися на 9,5 %, натомість низький рівень знизився лише на 19,0 %. Статистична обробка результатів та узагальнення отриманих даних за методом співставлення середніх балів ЕГ (C_E) (до експерименту – \bar{x}'_{EG} , та після експерименту \bar{x}''_{EG}), продемонстрували зростання досліджуваних рівнів у ЕГ за час експерименту на 1,28 бали. Отже, можна стверджувати, що одержані результати дослідно-експериментальної роботи є статистично значущими.

У дослідженні доведено, що розроблені й апробовані методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва можна використовувати та впроваджувати у навчальний процес вищих навчальних закладів мистецького спрямування України і Китаю.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування художньо-творчого потенціалу фахівців музичного мистецтва і засвідчує перспективність подальших порівняльних досліджень художньо-творчого розвитку мистецьких кадрів, зокрема в умовах магістратури та системі

підвищення кваліфікації, пошуку шляхів використання синтезу мистецтв у фаховій підготовці бакалаврів і магістрів музичного мистецтва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. *Ці Сянбо*. Формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва як науково-теоретична та практична проблема методики навчання музики /Ці Сянбо // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Сер.14. Теорія і методика мистецької освіти. – Вип.16 (21). – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С. 167-192.
2. *Ці Сянбо*. Конкретизація змісту педагогічних умов формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва /Ці Сянбо // Естетика і етика педагогічної дії: зб.наук.пр. – Вип.9. – К. : – Полтава : Вид-во ПНПУ ім.В.Г.Короленка, 2014. – С.140-150.
3. *Ці Сянбо*. Контекстний і компетентнісний підходи як методологічне підґрунтя формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва /Ці Сянбо // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Сер.16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – Вип. 24 (34). – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С.39-34.
4. *Ці Сянбо*. Діагностика рівня сформованості компонентів художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва /Ці Сянбо // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Сер.16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – Вип. 25 (35). К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – С.148-152.
5. *Ці Сянбо*. Організаційно-методична система формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва /Ці Сянбо // Наукові записки / Ред. кол.: В.В.Радул, В.А.Кушнір та ін. – Випуск 139. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. – (Серія: Педагогічні науки). – С. 245-248.
6. *Ці Сянбо*. Педагогічні умови формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва /Ці Сянбо // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є.І.Коваленко – Ніжин : НДУ імені Миколи Гоголя, 2015. – №1. – С.144-147.
7. *Ци Сянбо*. Принципы формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства /Ци Сянбо // Муниципальное воспитательное пространство в парадигме личностно ориентированного образования: Сборник научных трудов / науч. ред. д.п.н., проф. И.А.Рудакова. – М. : Издательство «Перо», 2015. – С.63-66.

АНОТАЦІЇ

Ці Сянбо. Формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2016.

Роботу присвячено проблемі формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва. На основі узагальнення філософської та психолого-педагогічної літератури здійснено понятійно-термінологічний аналіз феномену художньо-творчого потенціалу, а саме: розкрито сутність художньо-творчого потенціалу особистості, визначено зміст і компонентну структуру художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва. Науково обґрунтовано критерії оцінки та визначено рівні сформованості художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва. Обґрунтовано і розроблено методичні основи формування художньо-творчого потенціалу бакалаврів музичного мистецтва, які розглядаються з точки зору контекстного, компетентнісного та мистецько-персоналізованого підходів.

Ключові слова: бакалавр музичного мистецтва, художньо-творчий потенціал, фахова підготовка.

Ци Сянбо. Формирование художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2016.

В диссертации разработаны теоретические и методические основы формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства.

Актуальность проблемы исследования формирования художественно-творческого потенциала личности определяется современными требованиями евроинтеграционных стандартов подготовки специалистов образовательного уровня «бакалавр» в системе высших учебных заведений художественного направления, который выступает фундаментом широкого спектра инструментария базового высшего музыкального образования и обеспечивает профессиональную реализацию бакалавров музыкального искусства как в музыкально-исполнительской, так и в музыкально-педагогической сферах деятельности.

В исследовании раскрывается сущность художественно-творческого потенциала личности как сложного интегративного полисодержательного ресурсного образования, которое отражает качество и степень развития

культуросообразных сущностных сил человека по производству, восприятию, пониманию, оценке, интерпретации, созданию художественных образов произведений искусства и охватывает комплекс природно и социально обусловленных творческих возможностей личности, что обеспечивает ее активное и результативное участие в различных видах художественной деятельности.

Теоретическое осмысление проблемы исследования дало возможность определить содержание художественно-творческого потенциала бакалавра музыкального искусства как полисодержательного динамического личностного и профессионального новообразования, которое обеспечивает его художественно-творческое саморазвитие в исполнительской и музыкально-педагогической деятельности. Его полиаспектность обусловила многокомпонентную структуру изучаемого понятия, что включает мотивационно-ценностный, эмоционально-волевой, когнитивный, операционный, рефлексивный компоненты.

Под формированием художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства понимается целенаправленный и педагогически организованный процесс актуализации и развертывания мотивационно-ценностных, эмоционально-волевых, когнитивных, операционных и рефлексивных художественно-творческих возможностей студентов-музыкантов в профессиональной подготовке.

Разработанные в исследовании методические основы формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства смоделированы на основе контекстного, компетентностного, художественно-персонализированного подходов. Выделенные в работе педагогические условия – последовательный характер процесса формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства с постепенным накоплением студентами опыта художественно-творческой деятельности; внедрение в процесс исполнительской подготовки системы образных учебно-творческих задач; опора системы образных учебно-творческих задач на междисциплинарную интеграцию; интенция процесса формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства в режим саморазвития – и разработанный комплекс методического обеспечения (этапы, формы, методы работы) исполнительской подготовки направлены на обеспечение художественно-творческого развития студентов-музыкантов.

Реализация методических основ формирования художественно-творческого потенциала студентов-музыкантов проходила в течение трех этапов – личностно-развивающего, прогностично-креативного, деятельно-преобразовательного, каждый из которых был направленный на формирование определенного структурного компонента этого личностного новообразования с помощью специально подобранных методов (репродуктивных, конструктивных и креативных, а также методов организации обучения). Центральным

императивным элементом исследовательской работы служила серия семинаров «Художественный образ в исполнительском искусстве», которые проводились на индивидуальных и групповых занятиях, в ходе исполнительской практики и организации самостоятельной творческой деятельности студентов.

Проверка эффективности разработанных методических основ формирования художественно-творческого потенциала будущих бакалавров музыкального искусства осуществлялась с помощью разработанной критериально-уровневой базы и диагностического инструментария (анкетирования, наблюдения, опроса, экспертных оценок, самооценки). Проведенные констатирующие срезы позволили установить отправные позиции для реализации разработанных формирующих воздействий, а результаты проведенной экспериментальной проверки предложенных методических основ формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства подтвердили их эффективность по всем выделенным критериям, о чем свидетельствует статистическая обработка результатов и обобщение полученных данных.

В исследовании доказано, что разработанные и апробированные методические основы формирования художественно-творческого потенциала бакалавров музыкального искусства можно использовать и внедрять в учебный процесс высших учебных заведений художественного направления Украины и Китая.

Ключевые слова: бакалавр музыкального искусства, художественно-творческий потенциал, профессиональная подготовка.

Chi Sianbo. Artistic and Creative Potential Formation of Bachelors of Musical Arts – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences. Speciality 13.00.02 – Theory and Methods of Musical Training. – Mykhailo Drahomanov National Pedagogical University. – Kyiv, 2016.

The dissertation deals with the issue of artistic and creative potential formation of Bachelors of Musical Arts. Based on the generalization of philosophical, psychological and pedagogical literature the notional-terminological analysis of the phenomenon "artistic and creative potential" is carried out, namely: the essence of artistic and creative potential of Bachelors of Musical Arts is elucidated, content and component structure of artistic and creative potential of Bachelors of Musical Arts are specified. Assessment criteria have been scientifically grounded and levels of creative and artistic potential formation of Bachelors of Musical Arts have been ascertained. Methodological foundations for artistic and creative potential formation of Bachelors of Musical Arts that are considered in terms of contextual, competence-based and artistic-personalized approaches have been proved and developed.

Key words: Bachelor of Musical Arts, artistic and creative potential, vocational training.